

למנוחה הצליחה. אף ר' יודיל היוצא בכתב המלצה יכול היה להישל כמנשה היום היוצא בכתב המלצה. מאורעות החיים הם שינוים, אך יוצר המאורעות אחד הוא.

ומשום כך משלב ענגון הראויסמן הדק את הנסים בתוך המציאות כאילו היו גם הם מציאותיות-יום; אם הכוח העליון, שהוא למעלה מהשנו של אדם, נחזק ופועל, הרי אפשר שיפעל פעולות הנראות בעיני אדם כבלתי טבעיות, ובצדדים מה ענין בלתי טבעי אתה מוצא בהצלחתי ישי יהודים על ידי החתירה לזכר למונקה? יש אמנם עוד סיבה לשי- לוב הנס בריאויסמן: תוכן היצירה — חיבור החיים היהודים הספורטיבים, השלמים באמונתם בכל יכול, ואין ענגון אלא מספר את הרוח הזאת, את שלמות אמונתם.

ה. ושוב, דעתי שהונח פתח לחולקים; אם אני מחזיר את המאורעות מתוך חוק-פועל, וסופרו מפעילים את החוק ברצוננו, וכדי למנוע פחדים אנו שולחים הרטוריקה, התולדה, והם מצילים ובדי להביא מרגיזה אנו בותבים סתמי המלצה והוא מכשיל — מה גדולה כאן?

הדיון עם החולקים, אלא שהוכיח לתוספת: האמן הגדול, אמן היצירה, יוצר בראשיתו של היצירה את השליח המובן, או את השליח הרע, העתיד לפעול כסופה השליח חי, הוא מווסן לתפי- פתח מראשיתו. כשם שהאיל שחציל את יצחק מוכן היה, ומווסן מששת ימי בראשית כך מוכן היה ר' זרח הדרנגול מראשית הסיפור, "הכנסת בלה", שהוא יציל את רבי יודיל, ומי שישם לב למשי- חקי המרגים הגדול בהתולדתו למונקה ותמה על כך, רואה בעליו, שהתחלה נוצרה כדי לתרשע, ואילו מי שאינו אמן, סופר הוא, ואין ביצירתו חוק, אלא מקריחה.

ענגון הוכיח לנו ביצירתו שאין מצי- ריות, המפלגות אינה אלא על נבי השטת, הא מדומת. עינינו קצרות ראי, רואות בחזק מקריחה, ובנסורה גדולה זו את הוא ענגון ליצורים הגדולים שבספרות העולם. אומר: צורת כתיבתו ונושאי- סיפורו הם סגנון, שיש לו חילופים. הנה ב"סיפור פשוט" לא שיד האמן אלא וילון דם מסגנון כתיבתו מקורה. הכתרה הוא כעיתר כהתה המבוססת על הוינות שביצירה. התקיות הזאת אינה משתנה. הוא עומדת לעולם.

שנא קרדי

מכיון שענגון רואה את הכוח העליון הפועל, רואה אותו כהכרה וברדעה, מראה הוא את הכוח הפועל בשני צדדיו. כאילו שני חלקים ליצירתו של ענגון, באחד הוא מחזק ובוהו של אדם ובאחר אסונה אכזרתו. במתנתם אין הכרח בין רבי יודיל ובין רבי חנניה ככאן ובין ר' מנשה היום ככאן, כשם שאין הכרח ביניהם ובין בן-אורי והירושל ובלומה. כמנשה היום כן בלומה וכן בן-אורי לא יושק להם מלכ. הם נשארו ערובים. ורבי יודיל הצליח? לא, ר' זרח הדרנגול הצליח, כשם שהתחלה

עמד ועל כל שעל אורכים פנעים מכש- לים, הפנעים הם על הרוב כאדם, כי עמדתו וענגון שהוא מן, שהנחתי על המדומה בהכרה, בחיים, כאלו דרך אנו, הגנה ערוכה, עיקר נושאו המרגיזה האנושית שאין בידו אדם לתפנה (אם להעזר בהגדרה של מכס ברוד נאמר: עיקר נושאו אינו האסון הבלתי-אציל, שיש לו הסרה, אלא האסון האציל שאין לו הסרה בכוח האדם). בלומר ענינו הישנה הכוחות הפועלים, נילוי הכוחות העליון השולט בעולם, המנהיג להרע עם איש ולהטיב עמו.

בית המדרש הישן

ר' יוסף שדרבו היה לסגור רשימות בתו מסחר הספרים בעולם וביתור בית הספר הנודע של ר' אהרן פויסס בקראקא וככל שמצא ספר ישן שאינו עוד בבית הנונים של בית המדרש היה קופץ עליו לקנותו ואינו עמד על המקח.

ומי נכנס ויוצא בבית המדרש הישן והוא מתנאה לאורם של הספרים שבו ואין לך כל ספר וספר שאין הוא לו כידוד ודע? הנה אומר הנער שמואל יוסף שטאטשטיס, שאין לך אהוב ספרים במותו, ובזכות אהבתו זכה לכבוד גדול — הנבאי נמר בלבו להעמיד את אוצר הספרים על סידורו, ספר וספר לפי חבנו ואפנו ועדכו, ולהדביק על גבו פתח עשניני יתא ייכר במסקיה ראשונה ולא מצא יתא לדבר נכבד נראה זה אלא בחור וטוב הוא הנער שמואל יוסף בן שתים עשרה והוא גם עשה הכלאבה בחלתי הבקאות והשלימות.

כן, בית המדרש הישן ואוצר ספריו הוא ספרינוס רוח הנער ואיש סידורתי. אוצר זה התפרנסו הימנו כמה וכמה נודעים שהעיר התפארה בהם ואמנה את הסופר איצו פרנהוף בעל "ספרי שער שועים" וביהוד דוד צבי מילר חכם ספואר, גדול בלשונות ערם וביתור שכיחתי בידעשפתו. הוא-הוא חתן הזבל שמואל יוסף שטאטשטיס, הוא הנודע לשם ולתהילה ש"י ענגון.

בשעה זו כשהמוני-מערציו וחושבי שמו בארצנו ובבלויות שמותם ביובלו ומשנה שמחה בלב עירו ובניה היא גם בתו מדרשות שבה מנספים אורה.

דוד ניימן

יובלו של ש"י ענגון הנ הוא לקחה העברים כאשר הם שם, אולם במקלה-התינונים מוצעת כנעיתה מיותרת, דני- שה ואי-מימות, שמחתו המיוחדת, שמחתם של בני עיר, שההילה בוצי. השמחה הזו היא כבת-זונה של החיבה, שמשורר-העיר הזו היכבה בספריו. שמחת העיר בגנה ושמתים בניה.

ועל ראש שמחת העיר אעלה את זכר בית המדרש הישן. וביהוד את אוצר הספרים הגדול שבו. אוצר זה מיותר במינו היה, אם בכסות ואם באיכות, נמצאו בו אלא בלבד כרובי בלוי וזרי שצמחו בהוצאת שונות, לא בלבד ספרי מדרש ופירוש והלכה, אלא גם ספרי פילוסופיא מתקופת ספרד, ספרי רסרוס, הכנה והנדסה, לא הסרו ספרי מלים בערוך השלם ואפילו, "מלה ספר דין" לפרל מצאת גם כתבי יד ישנים, בית המדרש הקדום הזה נמצא מצד המניסה לבית הכנסת הגדול, בין ספר או שנתנה לפני מאתיים וחמש שנים על ידי אדריכלים מאיטליה, שהנחו פוטוצקי תוסים לבנות פלארו היתבה והנהדר ובנו את שני הכניסים.

בית מדרש זה נמכרם וכדברים של המחנדים שבעיר היה, אלה שמרו בו בדיקנות ובשמרנות מנהגם ונוסחם — היו מהפלאים עם הנדחחמה, מפעילים על הקדוקם של דגש על ידגש חזק. לפני ארבעים שנה ידועה היתה המסורה על שלוש עמודי-ההודו של המהפלאים וסימנם עשיר יענה עזות, כלוקר, שלוש הזנבים ר' אשר, ר' יענה מלמד ר' איזיק, ששקרו ביותר על קיומת שמע בזמנה ושאר כל מנהגי האשכנזים לפי המסורה והשולחן ערוך. כחיה עומדת לפני דמותו של הנבאי הנוח לכעים

הסכימו עמם, כדי שהתקיים הבטחתו של הרב הקדוש מאמאם שהקטיף לו לרבי יודיל ששמו יתברך יומין לו שידוך הנון "עם רפ"א), "עכשו הכיר רבי יודיל שאין ריבוקר לבטלה. הבל צמו מראש, מוסף להיות מוסף לראות" (ספר שני, עמ' 55). "וראי צורת ההחנה היא שהייתנו וצרכינו יהיו הלויים באחרים ואם צורה היא נבל" (והיה העקוב לפי-שור, עמ' צ"ט). ולא בלבד יהודים יראי שמים מאמינים בהשגחה עליונה, בבוח המנהיג המפעיל עולם, אלא אף נכרי שודר, סמוך לחיה, מקבל את ההשגחה הזאת ("ביער ובעיר").

ב) כוהן של גור: "אמר לו נסע לרבי יודיל כשהיו יושבים שניהם על העלה רבי יודיל מעשה סיבל אינו יפה בעיני למה. לפי שאדם חייב לשמח במה שמוכן לו וכל המשנה ירו על ההתחנה. אם בעל עגלה אתה משוך את סיפך ואם חסיד אתה תתחסר ואם שמש אתה קרא לעבורת הכורא, שביש עת לידתו של אדם מולו נולד עמו" (הכנסת בלה, עמ' ר"ט).

ג) כוהן של מעמד יו-בהתי (הורים, היום וכו') שולטים כנוירה, "אין אדם משתנה על ידי עצמו, רשות אחרים עלינו והם עושים עמו כרצונם. וזהו אלה כדרכך ועושה בת- סול-שלישום. פתאום אין מרצום מסך. מה רם לך, והוא לא עשית היום מה שלא עשית כל הימים, אלא האמת כך היא, אין אדם נידון לפי מעשיו, רשות אחרים עלינו" ("סיפור פשוט", עמ' ס"ב).

אימיתו של דבר אין צורך להביא פסקאות בפי ניכורו של ענגון המבדל טות כפירוש השקפה זו. כל המאור- עות שביצירותיו מבוססים על בית עליון פועל. מכהינה זאת הסיפורים "ענגות", "היה העקוב לפי-שור", "הב נסת בלה", "סיפור פשוט", "שלוש אתי יות", "ביער ובעיר" ורבים אחרים, כנושא אחד.

ידעתי שהונח למספרנים מקום לקטר רג: הנפעלים הפסיכולוגיה מונה אותם בין לרזיואיפוי הם נפעלים בי אין בכוחם לעמוד לפני הכוחות השולטים הם שחטעברים ומצייחים לתוקים מהם. הרברים האלה היו זפים, אילו לא שלם בעולם אלא האדם בלבד. באמת, סרגרית השיעבוד האנושי אינה אלא חלק ועיר מן המרגיזה הגדולה שבחיים. על כל

בספרות ובאמנות

בשנת 1646; עמנואל רינגלבלום (שמואל זביסקובר — עסקן ציבורי-כלי כלו בפולין בימי חלוקתה), הערות של א. ביקרמן (על הסגורדיו), ב. דינבורג (על עזרת דיון בביקורת מדעית אחת של ב. דינבורג, ישראל בארצו). הכ' תובת: ירושלים, ת. ה. 1062.

— בחי-שנתו הגרמני, "ויצא דעו" (הוב' ב') ניתן מהור לספרות ובו מאמר רים של קרל שווארץ (האשה במלאכת מחשבת), מהים טל (היימי העברי), ארנסט מכנר (העצה מעבר לגר-הגון), ביקורת (על "תולדות תקופת החלמוד" של גלאצרי ובתכ העת למסויקה עברית) עמוס בן-דוד (פה מברכת ירושלים — הערכת השעה העברית בדרו הא"י).

הערה: מקוצר המצע לא ניתן בזה כל שנועד לזובלו של ש"י ענגון ויובא ככל הקרוב.

העורך האחראי: ב. כצנלסון

ואים כאלה נועד ספרו זה, — לאחר ההקדמה (הסבר חדש למושג האלהות בדת ישראל) באים השעה פיר- קים (אלהים בחינת הכוח המוליד אל הנאולה; אלהים בחינת הכוח המוליד אל החיה הכרתית; אלהים בחינת הכוח המוליד את תהייתו המוסרית של האדם; ילוי האלהים במסע ובחיסמוניה; אלרי הים בחינת הכוח המוליד אל השותפי- נות; אלהים בחינת שכינה; אלהים בחינת הכוח המוליד אל החירות; אלהים בחינת הכוח זולתנו — המוליד אל העדק"; דת ישראל כאמצעי לקיום האומה); בסוף הספר — הערות ומראי מקומות. הכתובת: ראובן סס, ירושלים, ת. ה. 980.

— יצאה הוברת חדשה של הרבצון לחקר תולדות ישראל "ציון" (שנה 2, ספר ד') בעריכת יצחק בער ובן ציון דינגבורג (בה מתקרים ומאמרים של יצחק בער (ההיסטוריה התברתית והדתית של היהודים — הערות לספרו של שלום כארון), ג. אלון (עמדת-הש- רוישים כלפי שלטון רומי ובית הדרוסים), ב. ברכבסקי (הרעש והדתות חידר)

הדרנית ומכוונת למקרה זו אספתי את רשימות נאמני והרגאותיו על היהדות, שערבתי כחמש עשרה השנים האחרונות ושלא נכללו בספרו האנגלי "היהדות בחינת הרבות", חיברתי אותם למסכת מוכנה — הניתנת בזה בעברית, — התהדים הקיצוניים מבוששים מציאות בדיקים בבנין המסורה, עד כלתי ראות בו אף סרקי לרעתם, ויכל, אפוא, חבנין לעמוד איתן בפני כל רוחות הוסן, בלי שתחמוטם בו אף לבנית אחת. הם בודאו יתרעמו עלי ויראו בתרומתי זו פגיעה בקודש. ומצד אחר, המחדשים כבר העתיקו את משכך דוחם לבנינים חדשים הנכנים על יסוד דות האיאימיטיים, הם, בדואי, ילגלו על מרחותיו שוא לבנין שלרעתם כבר נתערער כולה. בדם, מיבסתני, כי רובו הגדול של עמנו בארץ התחוקים משתי הכחות הקיצוניות האלה, עורם מתחוקים כנושנות, אלא שמתחשבים הם גם בחי- דשות ומבקשים למזן את דרישות העבר בדעות המורה. מינתוח כזו היא להם משאת נפש ונבינים הם להתייחס בכובד ראש לכל נסיון רצוני בבנין זת. לט-

כדרך גדול נראה בן שלש מאות ושישים עמודים וצא ספרו של מרדכי מנחם קפלן, "ערכי היהדות והתחדשותם בימיו התינויות שבאמונה הישראלית", שתורגם מאנגלית (בהשתתפות המהדר) בידי אברהם גולסון. בהקדמה מספר המחבר על נענועו לארץ ישראל בארץ-תו עולים אלה, וזה בכיסו וזה בכוחו, זה להשעיע מסונו בתעשייה, במסחר או בתקלאות, וזה לתת את כוח בהדתו לבנות בתים, לנסוע שדות, ולקובש ביר- צות, והייתה כוכה לגורלי על שאין בדי- לחתום לבנין ארצנו לא את האמצעים להגדיל את קרן הונגה ולא את היומה וכוסר ההסתגלות לגיע כפיים, לסוף עול על דעתי לצאת למרחב המהשנה באמרי, אפילו אמצא שם דבר-מה. הראוי לפחות לבדק חבית, בית הרבות הרוח; הוא חבית אשר מקרות הוסן הרעיונות מן המסר עד המפחות עד בי הפרוץ מרובה בו על העומר. רעיון זה הנועני להפך ספר לבעיות חיה, אשר לא ישא פנים לא למסורת ולא להדשנות ויהיה זקוק רק לתביעות עתידן של עמי וני- דלגה ברות המשך מתוך השתלשלות